

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 80. ANUL XIII.

Telegrafulu este de doua ori pe septem-
man: joi'a si Duminec'a. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiu la espeditura
oiei pe afara la c. r. poste, cu bani
gal'a prin scrisori francate, adresate
catra espeditura. Pretiul prenumerati-
nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
car' pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu
8 fl. era pe o jumtate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 10/22 Octobre 1865.

Inseratele se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu cu litere
mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Conformu Concluzului adusu in siedint'a Comitetului
Associatiunei transilvane romane tinuta in 3 Octobre a. c. §.
61 subscrisulu presidiu int. alu Assoc. se simte indemnatu a
pofi prin acest'a si pre' acei P. t. DD. membri ai Comitetului
Assoc. cari nu se afla cu locuint'a in Sabiu, ca sa binevo-
iesca a lua parte la viitoare siedintia a Comitetului, ce se va
tine in 14 Novembre dupa c. n.

Dela presidiulu inter. alu Assoc. transilvane.

Sabiu in 21 Octobre 1865.

Manu, I. V. Rusu,
Presiedinte. Secr. II.

Din vieti'a constitutiunala.

Cetimu prin jurnale despre miscarile care se facu cu
ocasiunea alegerilor de deputati. Deca luamu a mana diuarele
magiare din patria, aflamu ca prin comitate sunt designati in cele
mai multe locuri candidatii dietali. Asia la Clusiu e vorb'a
de Archiepiscopulu Haynald, Laurentiu Mico, si Cont. Lazár.
In comitatulu Clusiuului Carolu Zeyk si dupa renuntierea cont.
Eszterhazi, Halmányi si bar. Huszár in favorea lui Iosifu Ho-
sszu (romanu), cestu din urma. In Comitatulu Dobocei: Fran-
ciscu Ocsvai si Ladisl. Hosszu (romanu). La Alb'a- Iuli'a
Veszeli; in comit. Albei inf. bar. Stefanu Kemény si Anasta-
siu Popu (romanu) seu bar. Gieza Kemény. In Comitatulu
Turdei: Ladisl. Tisza si bar. Carolu Huszár. In Comitatulu
Solnocului din Iontru: Carolu Torm'a, cont. Alessandru Beth-
lén si Gabrielu Maniu (romanu). In Comitatulu Cetatiei de balta
sa fia pana acum vorb'a numai de cont. Lupu Bethlénu. In Or-
asielulu Szék: Ioann Bánfi si Samuelu Felszegi. Din Secuime
se dice ca pentru Scaunulu Muresiului aru fi designati Gavri-
ilu Tolnai, Danila Dosz'a, Samuelu Nagy si Stefanu Redei. In
M. Osiorheiu: Alesiu Dosz'a si Adamu Lazár. In Scaunulu
Odorheului: cont. Ioann Bethlénu si bar. Rauber seu Ioann
Horváth. In Trei-scaune: Grigoriu Székely si Grig. Turi:
se vorbesce de P. Kálnoki, bar. Sztkeresszti, Berde si Domo-
kos pentru Orasielule taxele. In Scaun. Ariasiulu de: Martinu
Fehér si Iosifu Zeyk. Din Comitatulu Hunedorei, alu Albei
superiore; din Districtele Fagarasiului si Nasendului precum si
de pamentulu sasescu nu scia K. K. din care scotemu ace-
stea cine au sa fia candidatii.

Tote miscarile cate sa intempla inlauntrulu tiei incatu
sunt cercelate decurga in linisce.

Altfelu se afla lucrulu in Ungari'a. Acolo se intempla
pe a locurea scenele cele mai tragico-comise.

Asia ne impartasiesce „P. Napló“ ca cu ocaziunea candu
au intratu candidatul Vatiului Dragfy in orasiulu acest'a au
fostu intempnatu de unu banderiu de 200 de calareti si de
vre-o 150 de care incarcate de omeni. Acestor'a urma o massa
mare de omeni cu musici si intre eljenuri neintrerupte. Stra-
ta pe unde trecea acestu conductu era decorata cu rami verdi,
din ferestri aternau flamuri, covore si cununi de flori. In a-
propierea resiedintiei episcopesci ajunsu, candidatul fu gra-
maditu din partea unui numeru insemnatu de domne cu buche-
te de flori incatu nu avea regazu sa pota cautá pe strada.
Candidatul Dragfy pareá ca serbeza unu triumfu. Dar abia
au pasitu conductulu inca vre-o cati-va pasi spre Vatiulu micu
candu o alta multime care era entusiasmata de Br. Hermanu
Podmanitzky descarca o ploia de petri asupra conductului.
Banderiulu s'au retrasu dupa cum i era mandatu, eara poporulu
ce venea inapoi au priimitu ataculu si de-si in defensiva totusi
au respinsu de mai multe ori pe atacatori. Care voru fi fostu ur-
marile nu scimu, pentruca numai de unulu se vorbesce ca
aru fi caditu la pamentu fara de a sci ce-va de sine. In altu
locu inse audimu ca o asemenea festivitete au datu 2 morti si
63 raniti, dintre cari unii in scurtu tempu si-au datu sufletele.
Principiile ce se manifesteaza cu ocaziunea acestoru mis-

cari sunt mai totu unele si aceleasi. Ca sa ne potemu
face o caracteristica si in privint'a acest'a sa amintimu vre-o
cate-va programe desvoltate de unii candidati. Asia Tanar-
ky in Crisiulu mare spune alegatoriloru sei: ca din natur'a
legaturei carea se afla intre Ungari'a si Austri'a, dupa pare-
rea lui suntu comune:

a) Principele, personificatiunea Maiestatii si a puterii ce-
lei mai inalte intre barierele legali; dara legile tiermurite nu-
mai suntu de lipsa sa fia comune si drepturile regelui nu potu
sa se scurteze fatia cu unu alu treilea fara vointia natiunei,
de aceea concordatulu, care se vede ca lince a sterge jus
placeti ala regelui, nu are valore pentru Ungari'a;

b) comuna este representarea statului in afara din punctu
de vedere diplomaticu si comercial-politicu

c) comuna e aপরera monarchiei;

d) comune suntu finantiele de lipsa pentru sustinerea ce-
loru pana aci enumerate.

Totu ce s'aru mai cere a se tracta comunu afara de cele
pana aci aru fi spre vatemarea autonomiei Ungariei.

In comitatulu Abony candidatul Mariasy desvolta urma-
toriulu programu:

1) Cere restituirea legiloru din 1848; 2) ministeriu res-
ponsabilu completu; 3) decisiunea provinciiloru si partiloru
rupte decatra tierra pe o cale pacifica si estina; 4) administra-
tiune independenta a comitatelor; 5) press'a libera netiermu-
rita; 6) Regularea afaceriloru privitoare la orfani si la comune
dupa recerintiele tempului si corespunditoare dreptului indivi-
dualu; 7) va lucra pentru imputinarea si drept'a impartire a
dãrilor; 8) va nisui la delaturarea contributiunei de ereditate
si consumtiune, precum si pentru a justitiei celei scumpe si a
monopolului de tabacu; 9) va lucra pentru stergerea totu-
roru regaliiloru privilegiate; 10) se va stradiu pentru infiintie-
rea de bance de credite in comitate si in tierra, ca proprie-
tarulu de mijloca sa nu fia silitu a imprumuta dela usurari; 11)
va conlucra pentru crearea de magazine comitatense pentru
strangerea bucatelor pe tempuri de fomete; 12) doreste ra-
dicarea institutulu de garda nationala.— Despre cauzele co-
mune ale monarchiei, despre cestiuni gardiende cum e acea a na-
tionalitatiloru nu pomenesce nimic'a.

Cunoscutulu economu nationalu Trefort in cuventulu seu
remane mai numai pe terenulu economiei nationale, declarand-
du-se pentru comerciulu liberu si pentru industria libera.

„Deca nu se voru pote aduce in vieti'a atari libertati a-
tunci nici libertatea politica, ori catu e de stimabila nu va a-
juta nimic'a.“ — In Comitatulu Zarandului asemenea in alu Ara-
dului s'au petrecutu siedintiele comitetelor in linisce si buna
intielegere si spre bucuria noastra aflamu, ca diuarele lauda
portarea cea cu tactu si impacatore a partideloru atatu a
Comitelui supr. aradanu, Georgiu de Pop'a catu si a Comit. supr.
Zarandenu, Ioann Pipoșiu.

Revista diuaristica.

„Presse“ cea betrana din Vienn'a se afla forte frapata
de unu articlu alu lui „Pesti Napló“ in care cest'a din urma
dice ca de o fed eratiune cu partitele de dincolo de Lai'a
deocamdata nu pote fi vorb'a. Afla mai departe cutezata presu-
punerea organulu lui Deák, care dice ca Magiarii au mai in-
tatu a-si descureca cestiunile loru constitutiunale in intielegere cu
monarchulu prin dieta, si vede tendintia de a se radica Ma-
giarii si preste Nemti.

Ceea ce ilustra foculu Presse si mai bine se cuprinde
in urmatoarele: „Credu Magiarii ca noi ne vomu asedia in-
tr'o casa pre carea noi inca nici nu amu vediut'o, si ca noi
inca vomu fi gat'a a purta spessele adaptarei. Deca Deaki-
stii vorbescu asi atunci ce sa asceplamu dela Ghiczzy, Ivanka
si toti ceilalti fanatici pentru uniune personala? Sa vorbimu
odata fara de nici o reserva, ca uniunei personale aru fi

de preferatu chiaru sî total'a independintia a Ungariei. Sa nu-sî uite capii partiteloru de dincolo de Lait'a, ca noi apertinemu ma antâiu de natiunea cea mare germana, carea nici odata nu au fostu supusa de nimenea sî carea in desvoltare sî in cultura e cu multu mai inaintata de câtu resaritul (Europei ? R.) Déca odata unu geniu mantuitoriu va unî bucâtile cele frânte sî risipite atunci nici noi nu vomu remané dati uitârei, Germani'a va traî totu deun'a. Ungari'a rupta de câtra Germani'a acusi va fi inundata de marea popóreloru slavice. La marginile Boemiei, Moraviei, sî Silesiei in-se de siguru se voru frânge valurile acestei'a."

Precum se vede Nemtii de dincolo de Lait'a namai privescu in Magiari p e n a t i u n e a c e a c a v a l e r é s c a cum făceau mai deunadile, sî statistii transilvani din Reichsrath, candu aru incepe a incretî fruntea mai tare contr'a Magiariloru, iara aru mai avea putina buna trecere.

„Neue Freie Presse“ publica unu comentariu la manifestulu sî patent'a din 20 Septembrie, pe care l'au notificatu oficiosu Locutiinti'a tirolesa voralbergica comiteteloru de tiéra sî cari póta semnatur'a lui Coronini. „Debatte“ conchide din datulu acestui comentaru, care este asemenea din 20 Septembrie, ca acest'a aru fi fostu la publicarea acteloru de mai susu déjà gata, prin urmare pregátitu sub auspicele regimului. Ce e mai de insemnatu in acelu comentariu, déca elu este autenticu, este, ceea ce privesce continuitatea de dreptu, despre carea se dice, ca nici de cumu nu se póte incepe cu patent'a din Fauru.

Sî mai insemnatu este Pasagiulu privitoriu la tratarea patentei din Fauru fatia cu Ungari'a sî Croati'a unde se pune alternativ'a: „sêu li se publica acelor'a (Ungariei sî Croatiei. Red.) legea (patent'a Red.) cá obligatória sî intr'acést'a aru fi recunóscrea teoriei de perdere (Ver-wirkungs - Theorie) pe fatia, sî cu ea vatemarea cea mai grea a dreptului legitimu sî constitutionalu; sêu legea acést'a vine cá propusetiune regésca inaintea dieteloru unguresci sî croate, atunci este obiectu de pertractare sî nu póte fi privita sî de lege generala sî obligatória a imperiului.“

Mai mare consternatiune se vede a fi produsu in Pressa nemtiasca de dincolo de Lait'a o epistola a unui publicistu Csengery, adressata alegátoriloru din Comitatulu Biharului, sî in care sî organele anti sî filomagiare privescu programulu Dekistiloru.

„N. Fr. Bl.“ aterna dela acestu programu deslegarea cestiunei: déca Austri'a va poté dobandí unitate morala sêu déca Austri'a va trebui sî de aicea incolo sa fia strinsa cá si-o hute in cercuri de feru, spre a nu cadé dógele sî a se respici in tóte pártile. Epistol'a amintita are cu atátu mai mare insemnatate cu câtu ca este primita sî publicata de organulu bar. Eötvös („Polit. Het.“) sî cu câtu acést'a fóiá o recomanda de bas'a pertractáriloru cestiuniloru comune ale imperiului. „Programulu meu dice Csengery e celu dela 1861 sî parol'a mea 1848. . .“ Cause comune ale imperiului recunosce Csengery numai acele ce emanéza din sanctiunea pragmatica. Sî in urm'a urmeloru vine la regimu parlamentariu cu ministeriu responsabilu. Pentru causele acelea ce suntu comune imperiului in sa doresce o comisiune, care sa se aléga in totu anulu din dieta pestana sî din Reichsratulu angustu, carea sa póte dóue protocéle: in limb'a nemtiasca sî magiara. Contrasemnatur'a sa se faca in asemenea lucruri de câtra ministrii ambeloru párti a monarchiei.

Stabilirea ortografiei romane.

(Din „Reforma“.)

Cestiunea stabilirei ortografiei române preocupá fórte multu pe fratii nostri de preste Carpati sî organele lorú: noi in ca de multu tempu amu cerutu infiintiarea unei societáti literarie cu scopulu de a restabilí unu sistemulu de ortografia, sî a face sa incetedie anarchi'a complecta ce esista astadi in limb'a nóstrá; ne pare bine ca fratii nostri de preste Carpati au lutu iniciativ'a sî se ocupa astadi cu mare talentu sî ardóre de acést'a cestiune asiá de importanta. Amu dori cá in acést'a societate sa participe Români din tóte unghiurile tieiei pentru cá astfelu sa potemu ajunge la o unificare complecta fára de care nu póte esistá omogenitate sî cultura adeverata a limbei, care, impreuna cu religiunea, forméza cei doi stâlpi ai unei natiunalitáti; amu dori cá sistemulu de ortografia ce se va adoptá de câtra societatea literaria sa póta fi obligatoriu pentru toti Români, in vorbire cá sî in scriere, in cancelarii cá sî prin scoli, cá sî prin biserici; sî cá sa potemu ajunge la acést'a aru fi bine cá sistemulu adoptatu sa fia priimitu sî de guvernulu, cu alte vorbe, sa aiba unu caracteru cá sî oficialu; amu dori in ca cá sistemulu de ortografia ce se va decide, sa fia câtu se póte mai simplu sî mai lamuritu; pentru cá limb'a nu este decátu unu mijlocu de a esprimá ideile; cu câtu dar acelu mijlocu va fi mai simplu sî mai chiaru, cu atátu va fi mai bine, cu atátu studiulu limbei va deveni mai

lesne; noi desaprobamú cu deseversire acele ortografii grele sî complicate, care nu póte servi la nimicu altu decátu a complicá mecanismulu sî a face mai dificile studiulu limbiloru.

Sa fugimu câtu vomu poté de acele sisteme radicale care nu potu aduce decátu complicatiune, confusii sî neintielegere; sa ne ferimu de prea multa latinisare a limbei, precum, din nefericire vedemu ca o voiescu unii din reformatorii radicali ai limbei; sa ne servimu cu limb'a mama, cu limb'a latina, cá cu unu mijlocu de a reformá limb'a nóstrá fára in sa a adoptá intru tóta ortografi'a ei, fára a o latinisá, sa imprumutámu dela latini aceea ce nu avem, dar sa pastrámu cu scumpetate ceea ce este propriu sî caracteristicu alu limbei române; sa pastrámu intru tóte caracterulu propriu alu limbei nóstre cá semnu distinctivulu de diferenti'a ce esista intre limb'a latina sî limb'a romána, cu alte cuvinte se ne silimu câtu vomu poté mai multu a ne romanisá, ear nu a ne latinisá; eata pe scurtu opiniunile nóstre in privinti'a ortografiei române; amu tacutu pâna astadi pentru ca amu voitu a vedé mai antâiu ce felu voru proceda fratii nostri de preste Carpati, sî déca voru fi mai fericiti decátu noi in realizarea unoru idei asiá de utile sî de necesarii.

Acum dar, dupace vedemu ca acést'a cestiune s'a imbratsiatu cu tóta caldur'a sî seriozitatea de câtra fratii nostri transcarpatini, dupa ce vedurámu societátile literarii de acolo, sî anume societatea din Aradu, din Transsilvani'a sî din Bucovin'a puindu-se cu totadininsulu in capulu acestei opere mantuitoie care va face epoca in istori'a literaturei, credurámu de datorie a emite sî noi cate-va opiniuni din parte-ne promitiendu a mai reveni asupr'a acestei cestiuni asiá de insemnate.

Sperámu ca Români literati voru pretiú importantia, folosulu nemarginitu sî necesitatea unei asemenea reformne, sî se voru grabi a concurá cu totii la realizarea ei; cáci numai astfelu sistemulu de ortografia ce se va adoptá, va poté deveni generalu sî obligatoriu pentru toti Români; numai astfelu vomu poté scapá limb'a din l a b i r i n t u l u in care se afla.

Sperámu in ca consiliulu generalu alu Instructiunei publice, care functiuneza in ca, pe lânga celelalte cestiuni de instructiune publica se va ocupa sî de acést'a cestiune care intereseza asiá de multu pe toti Români in genere, care intereseza limb'a sî literatur'a nóstrá, cáci starea in care ne aflámu in acést'a privintia, diferitele sisteme ce se intrebuinteaza in scriere, a devenitu o adeverata b a b i l o n i e care nu mai suferé nici o amanare.

G. I. Valentinénu.

S a b i u 9 Octob. (Feliurite) Eri s'a inceputu examenile candidatiloru de professori la gimnasiale luterane. — Universitatea sasésca póte ca va tine in Septemân'a viitóre siédinti'a publica. Dupa câtu scimu comisiunea de siepte in ca nu e gat'a cu operatulu seu. — Septemân'a acést'a amu fostu alarmati de dóue ori de focu, in sa fára a lasá foculu pagube mari in urma-si. — In fondulu regescu s'au inceputu restauratiunile Scaunale. Dupa cum ne asigura „Herm. Ztg.“ la Miercurea s'au alesu Jude regescu d. Gustavu Wendler, Judetiú scaunulu d. Carolu Hahn sî Assessoru d. Demetriu Macelariu. — Aflámu dupa „Erd. Het.“ conspectulu despre nrulu alegátoriloru din Scaun. Sabiului sî adeca dupa cum au fostu la an. 1863. sî cum este astadi. In despart. I. au fostu la 1863, 1295 alegatori dintre cari Sasi 1144 sî Români 151; acum suntu cu totii 524 intre cari 20 Români. In despart. II. au fostu la 1863, 1125 dintre cari 267 Români, acum suntu 454 dintre cari 34 Români. Cetatea Sabiului au avutu preste 1200 acum are 670. —

C l u s i u. Esc. Sea Presied. reg. guvernulu cont. cont. Ludovicu Crenneville a plecatu in 17 Oct. st. n. la Vienn'a. —

— Scirea adusa de K. K. in nr. 118 din districtulu Nasudului sî cunoscutu sî publiculu nostru din nr. 77 alu „T. Rom.“ sî din parte-ne de atunci in ca trassa la indoiéla ce demintiesce oficiósu sî se dechiara de luata din ventu.

D i n C o m i t a t u l u H i n e d ó r e i 1 Octob. 1865. Citáramu in nr. 73 alu „Tel. Rom.“ o corespondintia a „Concordiei din Tergulu muresianu 1865. 17 Septembrie sub numele Domnului D. M. carele cutéza in publicu a insemná ómenii vrednici de a fi alesi deputati la dieta acolo amintitii barbati de incredere.

Intielegemu in sa din isvoru siguru, ca Ilustritatea Sea D. Comite supremu Br. Franciscu de Nopcea au ordonatu: ca intielegendu, precum unii din amploiatii politici romani, cutéza a spune ómeniloru barbati de incredere, carii aru fi demni de a fi alesi la diet'a fiitóre, sî aflandu-i— sa póta luá mesuri aspre in contr'a acelor'a.

De este acést'a adeveratu, de este acést'a cu potintia, a fi opritu cá cine-va sa nu cutedie in Comit. Hinedórei a-sî descoperi parerea s'a, ca cine aru fi demnu de a fi alesu la dieta!— atunci cum au cutediatu Domnulu D. M. in corespon-

dintia a numi pre mai multi barbati demni si in mai multe Comitete?— Lucru de mirare! candu Ilustr. Sea D. Comite supremu doresce a sci numele acelor'a pre cari i anumesc agitatori, — de-si, amplotatii nostri politici, forte putinu si batu capulu cu de acelea. — Cum dara voru sci alegatorii ca pre cine sa aléga?— candu elu sermanulu tieranu este lipsitu de cunoscerea barbatiloru meritati si de incredere.

Ne vedemu dara constrensi sa nu potemu vorbi de dreptulu nostru. +

Dupa parerea nostra poporulu trebuie sa cunósca pre barbatii sei meritati si de incredere; de alta parte in Comitatu Hunedórei mai este si alta inteligintia afara de amplotati, carea va p té dá mâna de ajutoriu poporului fâra de a poté fi invinuita de agitatóre. Red.:

Varietâti si noutátide di.

Nu este de multu de candu Br. Bach carele in cele din urma fu representante Austriei la curtea papala au trecut in statulu de odihna séu cum se mai dice s'a pensiunatu. Unii credeau ca acést'a insemna, ca dissulu Bar. iara are sa se puna la cârm'a statului si sa iea frânele absolutistice de nou amâna. Astadi cetimu in „Csas“ asicurarea, ca mentiunatulu baronu aru fi cuprinsu de simtieminte cu multu mai evlaviose si mai depârtate de sgomotulu lumei. „Csas“ adeca dice, ca bar. Bach aru avé de cugetu a se face l e s u i t u. Nu se poté sci dáca bar. Bach e in adeveru cuprinsu de asememé simtieminte pie, ori ca „Csas“ e cuprinsu de malitiose si scornescese asemenea vorbe, un'a inse se dice ca e adeveratu, adeca, ca bar. Bach s'a réntorsu la Rom'a.

(LITERATURA.) *Insciantiare:* Pentru premiulu de siase galbeni anuntiatu de redactorulu „Familiei“ pentru cea mai buna novela originala pâna la terminulu defiptu (1 Octobru) au concursu urmatórele novele: 1 „Secretulu unei nopti“ novel'a originala moto: „Esemplu celu mai nou arete scriitoriu; câci— pâna souvenirile trecutului te insufletiescu numai, acést'a te indupleca spre fapte.“— 2 „Mariór'a si Mariuti'a“ novel'a originala, motto: „Nesun magior dolore che ricordarsi dela tempo felice nella miseria. Dante.“— 3 „Decebalu“ novel'a originala istorica. Moto: Zamolce. — 4. „Geniulu lui Stefanu“ novel'a istorica, motto: Troia, Cartago si Rom'a. — Opurile aceste se voru judeca de câtra o comisiune de trei. Resultatulu se va publicá in lun'a lui Decembre.

(O omorítoria de sierpi.) In Champlitte (depart. Haute-Saone) este o muieru cu numele Boursier, carea prea bine pricepe omorirea sierpiloru. Cá canele de venatu scie sa afle sierpii si cu órecare fluiditate i atrage afara, candu totu cu acea apa stropescé gur'a deschise a sierpiloru, cari indata ametiescu, apoi i omóra. Ea acum'a e de 45 ani si se dice ca in viét'a s'a a omoritu la vre-o 20,000 sierpi. Dela 11 Iuniu 1865 pâna la 14 Sept. din acelu anu a omoritu 1139 vipere, pentru cari a capetatu cá premiu 284 franci. Dela 1 Maiu pâna in 10 Septembrie 1865 a omoritu 3274 vipere, pentru cari eara a priimitu 810 fr. Pentru totu sierpele i se platesce 25 centeni.

(Celu mai vechiu opu literariu.) Studintii dela universitatea de Oxford in lun'a lui Novembre voru arangiá o interesanta reprezentare diletanta. Ei voru representá cea mai vechia piesa teatrala: „Sakuntala“ indianiloru, carea totu de odata e si celu mai vechiu opu literariu, multu mai vechia cá Iliad'a lui Omeru si S. Scriptura. Acést'a tragedia antica a descoperit'o anglesulu Johnson in Seringatpatnam intre scriptele bramniloru. Dupa traditiunea indianiloru acestu opu fu scrisu de Calidafa pe frundie de arbore inainte de Moise cu vre-o 300 ani. Destulu de caracterizatu e pretiulu acestui opu prin eschiamatiunea lui Goethe: „déca vréu sa dicu ceva grandiosu, te amintescu pre tine Sakuntala!“

— (B.) Precum ni se scrie din Timisiór'a, acolo in adunarea comitatensu de marti'a trecuta, vrendu majoritatea cea forte mare de domni, ce reprezenta minoritatea cea forte mica de poporu, adeca domni Magiari, ca d. Misics fatia cu Români, ale câror'a limba ei nu o sci, sa li faca pre dragomanulu séu talmaciulu, dlu M. cu indignatiune a refusat acést'a pretensiune nedumerita, parasindu numai — decâtu — o adunare a unei reprezentantie de comitatu, carea nu scie limb'a celei mai de frunte poporatiune a comitatului. — Acést'a portare a dlui M. ni place. Ea déca a isvoritu din simtiulu seu nationalu, apoi e calificata de a dovedi, cumca dlu M. incepe a se emancipá — Totu românulu carele prin portarea sea publica tinde a ni sustiné demnitatea nationala, contribuiesce la eluptarea causei nóstre, si merita recunoscintia. „Conc.“

Principatele române unite.

— Neodihna mare fâcea in tiéra unu banditu renumitu si cunoscutu sub numele Radu Anghelu. Nu demultu amu

avutu ocaziune a ceti despre crudimi infricosiate comisse de vestitulu Radu si totu odata ca este urmaritu. Resultatulu acestei urmáriri ni-lu da „Tromp. Carp.“ in urmatórele:

„Monitoriulu“ de alalteieri ne spune urmatórele: **Copía dupa telegrama d-lui prefectu de Muscelu câtra d. ministru de interne.**

„Conformu cu urgintele dispositiuni ce amu luat, amu tramisu pentru urmarirea si prinderea banditulu Radu Anghelu pe subprefectulu din plaiulu Nucsiór'a, d. C. Ianulescu, si sub-locot. Ioana Palada, cu plenipotentia de a nu crutiá pe nici unulu dintre presupusi gazde séu complici ai mortului banditu.

„Numitii, prin reusita, au justificatu incredere ce amu depusu in dloru cu risculu vietiei, dupa cum va veti incredintia din raportulu ce vi se va supune cu intr'adinsu estafeta. Ultim'a lovitura, din care a picatu banditulu, a fostu data de dorobantiulu, Manole alu lui Marinu Ungurénu, in comun'a Gorganu, plas'a Podgori'a, unde s'a gasitu. Banditulu a desvoltatu unu curagiu si o potere erculéna in asta lupta démna de admiratu.

„Mortulu banditu s'a depusu la vederea publica.“ Felicitâmu administratiunea ca n'a mai datu ocaziune advocatiloru umanitari sa-si desfasiure talentele, spre a dovedi ca Radu Anghelu este omu de omenia, trebuinciosu societatii; ca n'a mai datu ocaziune tribunaleloru sa balancedie intre aparintie si intre textulu legi; ca n'a mai datu ocaziune temnitariiloru sa faca scapatu unu asemenea monstu.

Candu faptelele acusa, candu societatea decide, asemeni monstri nu potu fi altfelu judecati de câtu precum a fostu judecatu acést'a de câtra forti'a administrativa.“

Prospectu politicu.

Germani'a cea liniscita incepe a luá o fatia seriósá. In Munich in septemânile trecute au venitu tréb'a la escesse mari. Ans'a data la aceste nu aru poté fi luata tocm'a de unu ce politicu, câci a fostu arestarea unui individu escisivu prin unu gendarmu. Insa acést'a e ce ne face sa credemu ca si in Bavari'a esista o nádusiéla politica, carea si a fácutu de astadata putinu ventu. Dupa ce poporulu uidiundu pe gendarmulu ce-si plinea oficiulu seu, s'au totu immultitu si au inceputu a escedá si si elu, au trebuitu recurata militia pentru liniscire. Militi'a insa au fostu fluerata si risa si provocârile de liniscire din partei au fostu fâra resultatu. Numai la ivirea gardei comunale s'au imprasciatu toti in tóte pârti, va sa dica la ivirea aceloru cari suntu concetatenii loru pe cari iubescu si stima. Eata argumentulu demonstratiunei.

Poporulu au demonstratu contr'a regimului si acest'a precumu citimu acum in diuarie se vede nevoitu a depune franele guvernului din mâna; cu alte cuvinte in Bavari'a e crisa ministeriala. Nemultiamiri de felulu acest'a audimu ca domnescu si in alte state ale Germaniei si e lucru de multu cunoscutu ca fraternitatea intre militari si civili nici in Prussi'a nu e in floritóre.

Diuariele din urma ne facu sa credemu ca dlui de Bismark nu i aru fi succésu mai nimic'a in Biaritz. Intr'aceea acasa in Berlinu inca s'aru fi schimbatu ventulu si regele Prussiei sa fia acum'a cá nici odata pentru sustinerea alianctiei cu Austri'a.

Din Itali'a aflâmu ca ocupatiunea francesu din Rom'a nu va plecá tocm'a asiá cu pripa dupa cum erá vorb'a. Napoleonu se vede ca nu poté cu un'a cu doue parasi punctele cele mai insemnate a le Italiei. Póte sa imputineze trupele sele acolo, dar nu sa le retraga de totu. Altii voru sa scia ca acést'a aru fi o manevra in favórea regimului italianu, fiindu ca tocm'a decurgu alegerile in parlamentu.

La deschiderea parlamentului italianu se dice ca va fi de fatia si regele Portugaliei si Printiulu Napoleonu. Despre celu d'antâiu se scia ca au visitatu pe imp. Napoleonu, pe nasiulu fiului seu, si se mai adauge apoi, ca aru fi luat asupra-si rolulu de mijlocitoriu intre Pap'a si socrulu seu regele Italiei.

In urm'a recunoscerei Italiei de câtra Spani'a ministru de esterne austriacu au indreptatu nisce note desaprobátore de acelu actu. Desaprobarea acést'a au fostu forte reu priimita de curtea din Spani'a. Acum tóte opiniunile se unescu intr'aceea, ca ministru austriacu de esterne erá bine sa fia fostu mai cu precautiune.

Din Angli'a se respandí scirea ca betranulu Lordu Pelmerston aru fi reu bolnavu si aru fi mare temere ca va mori, câci iau scadiutu de odata potérite in mesura insemnata.

Din Franci'a audimu ca proiectat'a comisiune internationala care sa priveghieze si reguleze starea sanitaria in Orientu, afla totu mai multa priimire. Dupa cele ce scimu ansa au datu la acést'a choler'a din anulu acest'a. Comisiunea sa resiéda in Constantinopolea.

In Sibiri'a rusésca nu demultu s'a descoperitu o conjurațiune, carea nu avé alta de scopu decatu sa se póta face scápati cei mai insemnati dintre Polonii esilati in Sibiriá. Mijlócele cu cari erá a se pune in lucrare erau monet'a sunatóre.

Nr. 44—2 Publicare de Concursu.

In urmareá si întielesulu conclusulu Adunárei generale a Assoc. tranne tînute la Abrudu in 28, 29 Aug. a. c. siedinti'a II. p. XXII subscrissulu Comitetu publica prin acést'a concursu pentru urmatórele stipendii scolastice :

1) Patru stipendii de câte 100 fl. v. a. destinate pentru 4 ascultatori de drepturi ori unde in monarchia.

2) Dóua stipendii de câte 50 fl. v. a. pentru doi scolari din clasele gimnasiali superiori. Terminulu se defige la acestu Concursu pre 1 Novembre c. n. a. c.

Aspiratorii la susu numitele stipendii, voru avé pâna la defiptulu terminu a-si asterne la Comitetulu Assoc. tranne, petitiunile sele prevediute : a) cu atestatu de botezu. b) cu testimoniul scolasticu despre progressulu in studia, cum si despre portarea morale, in nrma c) cu testimoniul demnu de credintia despre lipsirea mijlóceloru materiale spre a poté continuá cursulu invetiatoriloru. *)

Din siedinti'a Comitetului Assoc. tranne române tînuta la Sabiiu in 30 Octobre 1865.

Nr. 45—2 Publicare de Concursu.

In urmareá conclusulu adusu in siedinti'a II. p. XXII a Adunárei gen. a Assoc. tranne române tînute in 28, 29 Augustu c. n. a. c. la Abrudu, Comitetulu Assoc. tranne, publica prin acést'a Concursu la unu stipendiu de 300 fl. v. a., destinatu pentru unu tineru románu, carele se va consacrá studiiloru tehnice.

Terminulu Concursului se deschide pre 1 Novembre dupa calendariulu nou a. c.

Concurentii la acestu stipendiu au de a-si tramite pâna la susu numitul terminu la Comitetulu Assoc. tranne resp. concurse prevediute si instruite cu tóte documentele necesarie si resp. cu testimoniul bunu de maturitate, cum si cu documentu demnu de tóta credinti'a, despre lips'a de mijlóce. *)

Din siedinti'a Comitetului Assoc. tranne române tînute la Sabiiu in 3 Octobre c. n. 1865

Nr. 42—3 Concursu.

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din comunele Vidr'a de mediu, Scarisiór'a si Albacu (comun'a bisericésca Arad'a), cari suntu impreunate anume :

a) Vidr'a de mediu cu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. o gradina mare, quartiru si lemne.

b) Scarisiór'a cu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. quartiru si lemne.

c) Albacu — Comun'a bisericésca Arad'a — cu unu salariu anuale de 200 fl. v. v. quartiru si lemne.

La cari statiuni invetiatoresci se deschide concursu pâna la 16 Octovre st. v. ; doritorii de a ocupá aceste statiuni invatiatoresci pâna la susu numit'a di au a-si asterne concursele sele la subscrissulu, prevediute cu documentele :

- 1) ca suntu de religi'a gr. or.
- 2) ca au absolvitu gimnasiulu inferioru s'au celu putínu cursulu pedagogicu séu clericalu in institutul Archidiececanu.
- 3) ca sciu cantárele bisericesci,
- 4) ca au moralitate buna.

Protopresbiteratul si Inspectoratul Distr. gr. or. alu Câmpeniloru.

Câmpeni 25 Augustu 1865.

Ioann Patiti'a
Protopopu si Inspectoru district.

Nr. 46—2 Concursu.

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din comunele gr. orient. títóre de Protopopiatulu II. alu Giójiului de josu :

a) Almasiulu mare, cu unu salariu anuale de 100 fl., v. a. quartiru si lemne.

b) Balsi'a, cu unu salariu anuale de 100 fl., quartiru si lemne.

c) Csibu, cu unu salariu anuale de 100 f. v. a., quartiru si lemne.

d) Mad'a, cu unu salariu anuale de 80 f. quartiru si lemne.

e) Gioaju, cu unu salariu anuale de 200 f. v. a., quartiru si lemne.

f) Homorodu, cu unu salariu anuale de 120 f., 20 ferdele bucate quartiru si lemne.

*) Cealalte diuarie române inca suntu rogata a priimi in colónele sele aceste Conurse.

g) Bozesiu, cu unu salariu anuale de 80 f. v. a., quartiru si lemne.

h) Bulbucu, cu unu salariu anuale de 80 f. v. a., 20 ferdele gráu, 20 ferdele cucuruзу, quartiru si lemne.

i) Curpeni, cu unu salariu anuale de 80 f. v. a., 20 ferdele gráu, 20 ferdele cucuruзу, quartiru si lemne.

k) Varmag'a, cu unu salariu anuale de 100 f. v. a., quartiru si lemne.

La aceste statiuni invetiatoresci se deschide concursu pâna la 26 Oct. c. v. Doritorii de a se aplicá la aceste, au a-si asterne écererile sele prevediute cu documentele despre destoinici'a loru, pâna la terminulu prefiptu, pre lánge care se cere inca ca se scie si cantárele bisericesci.

Secarámbu 20 Septembre 1865.

Sabinu Piso m. p.
Protopopu gr. orient. si Ins. Distr.

Nr. 43—3 Concursu.

Devenindu vacante statiunile invatiatoresci din Comunele gr. orientale, Protopopiatulu Albei-Iuliei :

a) Cieln'a impreunata cu unu salariu anuale de 100 fl. v. a. 10 ferdele de bucate jumetate gráu, jumetate cucuruзу, 4 stángini lemne de focu, si quartiru naturale ;

b) Cricâu impreunatu cu unu salariu anuale de 100 fl. v. a. din cass'a comunale, 4 stángini de lemne, si quartiru naturale ;

c) Stremtiu impreunatu cu unu salariu anuale de 100 fl. v. a. quartiru liberu, si lemne de focu— pentru ocuparea acestor'a se deschide prin acést'a Concursu pâna la 15 Oct. c. v.

Doritorii de a ocupá vreun'a dintr'acestea statiuni invatiatoresci, pâna la susprefipt'a di au a-si asterne écererile sele cu documintele :

- 1) ca suntu Români de religi'a gr. orientale,
- 2) ca au absolvatu gimnasiulu inferioru, s'au celu putínu 2 clase gimnasiale, si cursulu pedagogicu, s'au clericalu in institutul Archidiececanu in Sabiiu,
- 3) se producá atestate de consciintie indestulítóre despre limbile patriei,
- 4) ca sciu cantárele, si tipiculu Bisericescu,
- 5) ca suntu in privinti'a morale, si politic'a nepatati, si
- 6) cá casatoriti fiindu, traiescu cu sotiile loru in frie'a lui Dumnedieu.

Cieln'a 6 Septembve 1865.

Grigoriu de Ratiu
Prot. gr. orient. Albei-Iuliei si Inspect.Scol. distr.

Nr. 47—1 Concursu.

Devenindu vacante statiunile Invetiatoresci din Comunele gr. orientale in Protopopiatulu Cetatei de piatra si anume :

a) Valeni (Someutpatacu), impreunate cu unu salariu anuale de 150 fl. v. a. cortelu liberu si 2 stángini lemne.

b) Cárburnariu, cu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. cortelu liberu 2 stángini lemne, si grádina de legumi.

c) Fenatie, cu unu salariu anuale de 130 fl. v. a.

d) Trestia cu unu salariu anuale de 105 fl. v. a.

e) Letzki'a cu unu salariu anuale de 100 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá vr'un'a din statiunile invatiatoresci au a se adres'a la subscrissulu pâna in 25 Octobre a. c. s. v. prevediuti cu atestate cuviincióse timbrate si cari sa dovedésca :

- 1) ca suntu Români de religiunea gr. resaritena ;
- 2) ca au absolvatu celu putínu 4 clase normale si Cursulu pedagogicu séu clericalu in Institutulu Archidiececanu la Sabiiu,
- 3) ca sciu cantárele si tipiculu Bisericescu,
- 4) politicsce ca suntu cu portare morala.

Fáuresci, 29 Septembre 1865.

Gregorie Ciocasiu Prot. gr. or.
alu distr. Cetatei de piétra si Insp. scol. distr.

Anunciu bibliograficu.

In tipografi'a archidiececana in Sabiiu se afla sub tipariu

CARTE DE CÉTIRE

PENTRU

Scólele poporale române.
de

Zacharia Boiu.

Pretiulu : nelegata 30 xr. legata bine 40 xr. v. a.

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiececane.